

Tvorec del - J. Plečnik

Ob 60 letnici velikega Slovenca arhitekta Jožeta Plečnika

Jože Plečnik

Ljubljana, 23. januarja 1932.

Vse slovenski in slovanski svet slavi danes 60 letnico našega velikega Slovenca Jožeta Plečnika. In mimo nas se spominja danes tega genialnega umetnika premnog duh v drugih velikih narodih sveta. Če o kom, moremo lahko trditi o Plečniku, da je to naš, čisto samonikel mož velikega duha, širokega srca, mož neizmernega življenjskega obzorja, ki mu ga je dal svet in sam, ki pa ni zrasel sam ob ugodnih razmerah, ampak se je sam izoblikoval iz preprostega dela. Njegova roka je ko roka vajenca vodila obli in žago v delavnici svojega očeta. In je s tisto roko, ki se ji še danes pozna težko delo, vendar le znal voditi pero in črtalo v najfinejšo in najpopolnejšo risbo.

Nikdar ni bilo v njem nobene tiste komadne skrbi za vsakdanje življenje, da bi skušal čimprej priti pod streho katerekoli javne birokratične službe. Še 40 letnik je tako živel — iz rok v usta brez vsake stalne državne službe. Ko je bila ustanovljena Jugoslavija, je zapustil Prago in odklonil dunajsko ponudbo le zato, da bi se z vsemi svojimi silami, z vso svojo zrelo moško močjo in z vsem svojim širokim umetniškim znanjem posvetil domovini: prevzel je mesto profesorja na slovenski tehniški v Ljubljani. Tako skrit in skromen je bil med nami, da Slovenci povprek dolgo časa niso niti vedeli, kdo in kakšen mož se je vrnil v domovino. Toda ta velika luč, ki je žarela od njega na vse strani, ni mogla ostati dlje prikrita.

Plečnik ve ceniti to, kar smo imeli in kar imamo, ter je njegova velika bolečina, ako vidi, da kdo ruši naše stare umetniške tradicije in hoče graditi med nami karkoli z — izposojenim blagom. Njegovo srce je tako prežeto ljubezni do domače zemlje, do slovenstva, da trepetala za vsak kosček starega zidu, iz katerega diha resnična ljubezen nekdanjega domačega stavbarja. Odkar se je vrnil v domovino, je njegov vpliv in pa že sad njegove šole tako viden, da že kar nikjer več ne moreš mimo, da ne bi zasledil njegovega duha, njegove roke ali vsaj njegovega dobrohotnega naveta.

On je prepričan, da je vsako najmanjše javno delo, naj je to knjiga, naj je to štacunica za revno trafikantino, naj je to hiša za zasebnika, spomenik redovniku, odlična palača, veličastna cerkev, kelih ali monštranca — da je vsako teh in takih del za slovensko kulturo važno. In zato se z nepopisno požrtvovalnostjo in nesebičnostjo loti vsakega dela, samo da bi po svojem prizadevanju pomagal graditi, čeprav iz najbolj skromnih drobec. Težko pa bi bilo dobiti še koga, ne samo med Slovenci, marveč v vsej Evropi, ki bi imel toliko umevanja za prostor pod milim nebom, za regulacijo mesta, trgov, cest, parkov itd., kakor ga ima mojster Plečnik. Ob takih delih, ki jih je dokazal s svojimi načrti za ureditev naše lepe, po tujih inženirjih žal zelo nesrečno zregulirane Ljubljane, je Plečnik prvi veliki mojster, ki občuti za nas vse nepoznano lepoto kraja. Ob takih načrtih oslane vedno trdno zasidran v naši slovenski zemlji in slovenski misli. Njegove ideje seveda niso samo za nekaj let, njegova misel sega vedno daleč v bodočnost, za stoletja — lahko trdimo — misli naprej in kaže pot vsem, ki se bodo kdaj za njim trudili za lepoto naše slovenske prestolnice. Marsikako neumevanje njegovih načrtov ima svoj razlog prav v tem, da ga naš povprečni človek ne more

dohiteti in ga boli že vsak posekan star kostanj, ki je tem genialnim zamišlim v napotje.

Ob tako velikem, vsestranskem delu, ki ga je vršil v tujini in doma, bi bila za vsakega človeka prilika, da se s takim delom okoristi — čisto upravičeno — tudi sam. Genialni Plečnik pa je za se tako neskončno skromen, da odklanja vsako najmanjšo nagrado in živi resnično za se tako skromno življenje, da vsakogar iznenadi. Suveren po duhu, ves zaljubljen v resnično svobodo, je po telesnosti resnično pravi prostovoljni nesebičnik, ki trosi z bogatimi zajemi svojo dušo, svoje srce in tudi denar občestvu. On, povsod očiten, ko se pozna njegova roka na knjigi in cesti, na stavbi in na parku, v cerkvi in v salonu, pa sam osebno beži pred vsako javnostjo in se skriva, kakor da je zadnji služabnik svojega naroda. Prav sodijo tisti, ki trde, da je njegovo kršćanstvo še prav iz apostolske dobe in res pri njem ne ve levica, kaj daruje desnica, in je njegovo, iz življenja dihaajoče mu gesto, da tisti, ki je doznal popolen zakon svobodnosti, ni samo tega zakona pozabljen poslušalec, marveč tvorec del.

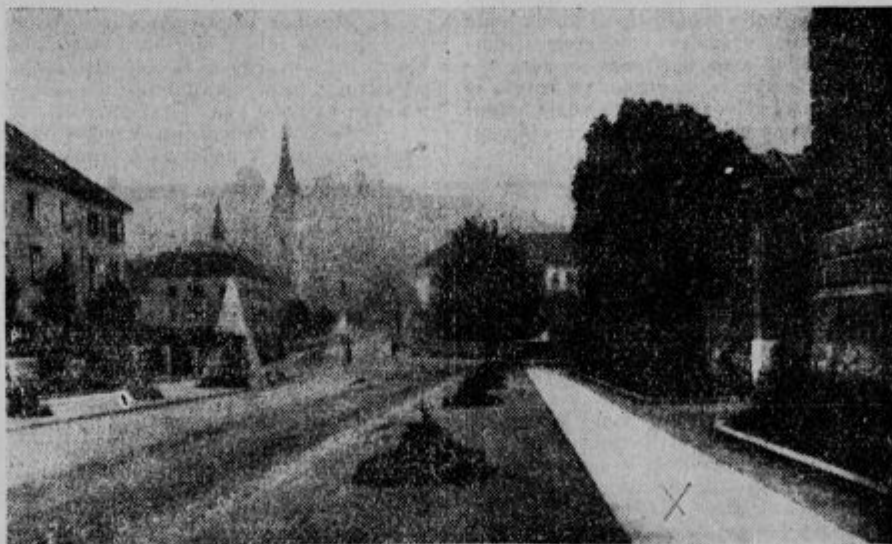
Tvorec del! To je on: naš genialni Slovenec z orjaškim duhom in otroško dobro dušo! Njegova dela krasi prestolnice velikih evropskih držav, slovenska domovina s hvalenostjo sprejema nase pečat njegovega genija. Od Ljubljane do Bogojine, po mestih in vaseh, pričajo Plečnikova dela o geniju, ki ga je nebo poslalo Slovincem. Slovenski narod se danes zahvaljuje svojemu velikemu sinu za njegova dela in za njegovo ljubezen, katero je izkazoval temu svojemu siromašnemu narodu in

Sprehajališče v Tivoliju

jo dan na dan še izkazuje. Zelja in voščilo slehernega slovenskega srca velikemu Slovincu Jožetu Plečniku pa je: Naj mu Bog, v katerem je nepremakljivo zasidran, da trdnega zdravja in resničnega jeklenega poguma, da bi svoje delo še dolgo nadaljeval. Poguma! Življenje takega duha, kakršen je profesor arhitekt Jože Plečnik, je večna borba za ideje!

Naj Slovincem še dolgo let živi slovenski mojster Plečnik, naj se bori in zmaguje! In naj zmaguje v Slovincih večna ideja, katere edina je

Preurejena Cojzova cesta v Ljubljani s piramido. V ozadju Grzd, pod njim pa cerkev sv. Jakoba.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

večnosti okvir prave svobode in njen edini resnični temelj, o čemer nam od vsepovsod vsak dan kliče in oznanja Plečnikov duh iz vseh svojih del!

Tiho in skromno, kakor je pri njem običajno, ne da bi javnost slišala o tem kako besedo, praznuje šestdesetletnico svojega plodovitega umetniškega življenja profesor arhitekt Jože Plečnik, največji slovenski arhitekt svetovnega slovesa, ki je nam Slovincem postavil cerkev sv. Frančiška v Šiški, obnovil, a tako, da je skoraj nova, cerkev v Bogojini, zamislil veličastno, najlepšo stavbo v Ljubljani — palačo Vzajemne zavarovalnice, se pravi v svetu po svojih obnovitvenih delih na praskih Hradčanih in po cerkvi na Kraljevih Vinohradih pri Pragi, ki je obdovana lepota in samonikla umetnina, kakor sv. Frančiška v Šiški.

Prva mladostna leta je profesor Plečnik preživel v Ljubljani v očetovi mizarski delavnici za umetno pohištvo. Zaradi izrednega risarskega talenta je kot štirinajstleten fant dobil podporo za študij na obrtni šoli v Gradcu, kjer se je mudil štiri leta. Iz Gradca je odšel na Dunaj, kjer se je predvsem bavil z ureditvijo prostora v raznih zgodovinskih stavbah in marljivo nadaljeval svoj študij. Kmalu pa ga je slavni dunajski prof. Wagner,

ki je spoznal njegov izredni talent, sprejel v akademijo in Plečnik je postal njegov najboljši sodelavec. Kako zelo je profesor Wagner spoštoval Plečnika, nam priča to, da ga je priporočal za vsa večja umetniško-arhitektska dela, tako je n. pr. priporočal njegov osnutek za stavbo dunajske Rotunde ob priliki jubilejne razstave, a že leta 1905 je — kakor poroča p. Willibrord Verkade — vodil vsa arhitektonska in razporeditvena dela na razstavi verske umetnosti dunajske secesije. Pri konkurenci za Gutenbergov spomenik je bil njegov načrt odlikovan s prvo premijo in časopisje je splošno pisalo o tem načrtu, kot umetniškem dogodku prve vrste, vendar nestrpni nemški šovinizem ni dovoljeval, da bi se ta načrt tudi izvedel. Ko je končal svoje študij pri profesorju Wagnerju, je dobil štipendijo za študij v Italiji, kjer se je mudil eno leto. Nekaj časa se je mudil tudi v Franciji in se nato zopet vrnil na Dunaj, kjer je zopet dve leti ostal pri profesorju Wagnerju. Arhitektni poklic je občutil kot svojo notranjo potrebo prav tako kakor svojo globo vero — praški profesor Kotěra je rekel nekoč o njem, da ima vero tako globoko ko kristjani prvih stoletij. Dobičkarstvo se mu gnusi. Nesebično je delal načrte za cerkev sv. Frančiška v Šiški in cerkev v Bogojini, za prenovitev Ljubljane in za svoje mnogovrstno požrtvovalno delo pri nas Slovincih žal ni bil deležen vedno tistega umevanja, ki bi ga njegova dela smela zahtevali od vseh Slovincov. V njem je mnogo duha asiškega ubožca, sv. Frančiška. V dvajsetih letih, ki jih je preživel na Dunaju, je naredil načrte le za večjo trgovsko hišo (Zacherlovo 1903—1905), pač pa je njegovo delo cerkev sv. Duha (1910—1912); vsa druga njegova dela niso imela nobene zveze z modernimi kapitalističnimi podjetji. Najrajši je delal — in še vedno dela — načrte za družinske hiše in vile in v dunajskih predmestjih se ga najbrže ob marsikaki bišici poloti misel: Tudi ti si mi že stara znanka. Vrh tega se mnogo bavi s cerkveno umetnostjo (z načrti za kelije in monštrance v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, Šiški, Bogojini; kapelica v Ljugarjevi dolini, nagrobni spomeniki) in s stavbinim ter dekorativnim delom (notranja oprema trgovske zbornice). Zanimivi publikaciji: Jože Plečnik. Zbirka načrtov iz šole za dekorativno arhitekturo v Pragi 1911—1921 in Iz ljubljanske šole za arhitekturo, 1928, imata marsikak njegov načrt. Na povabilo profesorja Kotěre je leta 1911. sprejel profesorsko mesto na umetniški obrtni šoli v Pragi, kjer je vzgojil celo vrsto odličnih, zvestih učencev. Tu je leta 1918. postal vodilni arhitekt restavracij in adaptacij Hradčan. Leta 1920. ga je prosvetno ministrstvo pozvalo na ljubljansko tehniko.

Plečnikov slog moremo označiti za sintezo antične jasnosti in preprostosti s slovansko melanholičnostjo.

»Lidovi listy« pišejo: »Bolestno mora dirniti človeka dejstvo, da se bo nova belgajska katedrala zidala po načrtih tujca-Nemca iz Dortmundu. Upamo, da se bo v Jugoslaviji vendar oglasilo nekaj uvidenih katoličanov, ki bodo znali preprečiti ta napad na narodne svetlinje, saj imajo vendar znamenitega Plečnika in celo vrsto njegovih učencev.«

Redukcije v tobačni tovarni

Ljubljana, 22. jan.

V tobačni tovarni v Ljubljani je izšel odlok, s katerim se regulira delovni čas v tovarni z ozirom na krizo za nedoločen čas. Obrat bo skrčen na 5 dni tedensko. Sobota bo prosta. Tisto delavstvo, katerega pritiče plačan dopust, bo dobivalo soboto plačano toliko časa, dokler ne izčrpa odmerjenega dopusta. Delavstvo pa, ki nima pravice do plačanega dopusta, pa seveda za soboto ne bo dobilo plače.

Dalje je tovarna dala delavstvu poziv, naj se prijavijo v pokoj in sicer tako: ono delavstvo, ki je izpolnilo 60 let starosti in ima 35 let službe, naj napravi samo prošnjo za vpokojitev, ako ne, bodo ex offio vpokojeni.

Lahko pa zaprosijo tudi vse ostale osebe za vpokojitev, vendar pa morejo predložiti s prošnjo tudi zdravniško spričevalo o nesposobnosti za službo.

Vse to bi bilo prav lepo, ko bi bila le pokojnina primerna, tako pa delavstva ne čaka drugača kot ubožstvo na stara leta. Prihraniti si v prirozi nizkih plač ni mogel nihče ničesar in sedaj ga ne

čaka drugača ko beda. Zato je delavstvo spričlo tega, ker se zaveda, kaj ga čaka, z veliko skrbjo vzele na znanje to odredbo.

„Saturnus“ odpoveduje delavcem

Ljubljana, 22. jan.

Tovarna »Saturnus« v Mostah je danes odpovedala delo 30 delavcem kovinarske stroke. Kakor čujemo iz dobro poučenega vira, bo odpovedano tudi okrog desetim grafičnim delavcem.

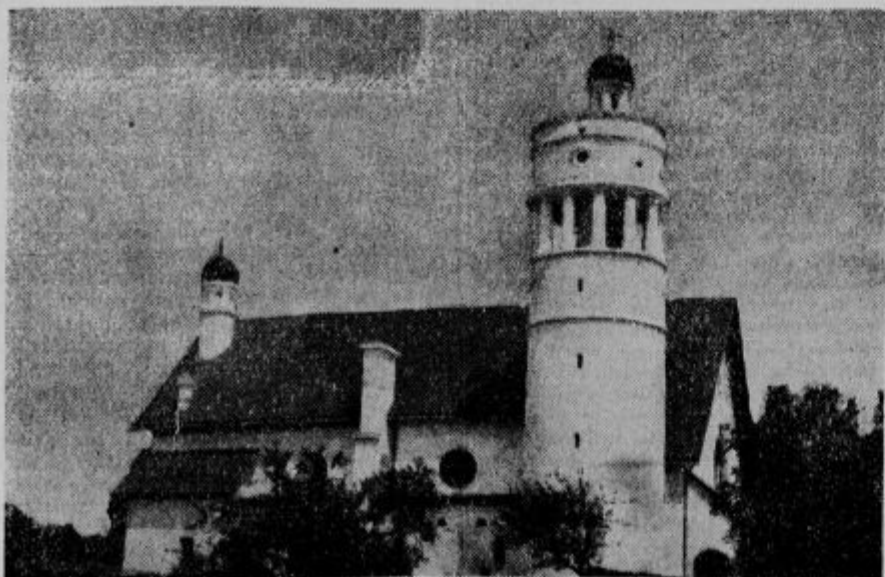
Požari okoli Brežic

Brežice, 20. januarja 1932.

Rdeči petelin je prestrašil prebivalce Trnja pri Brežicah pretekli ponedeljek zjutraj ob pol 5. Gorel je hlev v zvezi z gospodarskim poslopijem pri posestniku Jožetu Voglzu št. 1. Ko so domači in vaščani prihiteli na kraj nesreče, je bil hlev že ves v plamenu. Ko je hotel gospodar v hlev, da bi rešil živino, se zruši žareča vosa. To je preprečilo, da ni mogel živine rešiti. Tako so v ognju poginili trije konji in dve kravi. Ker sta bila skedenj in kolarnica s hlevom vred pod eno streho, se je požar silno naglo širil po slamnati strehi, krmi in slami, da je bilo vse posopje v eni uri kup žerjavice. Prihiteli so na pomoč ognje-gasci iz Mosteca, Zakota, Hrnice in Brežic, toda ti so mogli oženj samo omejiti. Sreča je bila, da ni bilo vetra. Gospodar je hudo prizadet, ker mu je poleg živine zgorelo vse poljsko orodje in krma. Povprečno se lahko ceni škoda nad 60.000 Din. Okoličane prosimo, naj mu gredo pri obnovitvi čimbolj na roko. Saj ne ve nihče, kje in kdaj ga nesreča doleti — zažgala je hudobna roka. Orožniki pridno zasledujejo zločinca. Kakor se sliši so mu na sledi. Danes zjutraj ob 3 je pa gorel hlev gospodarja Uroka v Arnovih Selah. Baje je nastal požar, ker je bil razbil gorečo petroeljsko svetilko.

Cerkveni vestnik

Vodstvo kongregacije za gospe pri sv. Jožetu javlja: Skriptično predavanje o bengalskem misi-ionu je zaradi ovir preloženo na poznejši čas.

Cerkev v Bogojini

Zupna cerkev sv. Frančiška v Šiški

„Vladajoče božanstvo“ Iz življenja mikada, japonskega cesarja

Dogodki na Daljnem vzhodu so obudili splošno zanimanje za Japonsko in njenega glavarja. Cesar Hirohito je zasedel prestol na temelju dedne pravice in ni vezan na nobena določila japonske ustave. Ne smemo ga niti smatrati za neomejenega vladarja po božji milosti, ker ga smatra ljudstvo za boga, pravnika boga Kamija in solnčne boginje, ki pričinja japonsko pravilno najstarejšo zgodovino kot prva vladarja. Po ljudeh vstvarjene postave nimajo nobenega pomena za cesarja, ki sam pomeni vtelesen zakon. Ustava, ki jo je Japonski naklonil leta 1888 cesar Meidži, je bila njegovo prostovoljno darilo. Nihče ni zahteval reform, in nobena revolucija ni ogrožala prestola. Japonski parlament ima dve zbornici. Ljudska zbornica je vezana na volitve, a vsi člani gosposke zbornice so imenovani po cesarju. Ministrski svet odgovarja samo cesarju. Mikado Hirohito je zdaj 30 let star. Znani admiral Togo kot strogi vzgojitelj ga je zelo zgodaj navadil vzornega reda in zmrnosti. Cesar vstane ob 6 zjutraj in dve uri dnevno moli. Kot mladenič se je zanimal za kitajsko starostništvo, jahanje, telovadbo, fotografijo, sabljanje. Tudi zdaj so te stvari njegovo edino razvedrilo.

Z 20 leti je naredil sedanji cesar kot prvi izmed japonskih princev polovanje okoli sveta. Na splošno začudenje je v Londonu sklenil pristržno prijateljstvo z angleškim prestolonaslednikom. Pod njegovim vplivom je zelo poenostavil po povratku na Japonsko lastno osebno življenje. Cesarjev edini brat, princ Čičibu, je bil še odločnejši: namesto princeze

je oženil navadno zemljanko, hčerko japonskega poslanika v Londonu. S tem je izzval po ljudskih nazorih srd bogov. Oba brata imata samo hčerke. Prastara cesarska hiša še vedno nima nobenega prestolonaslednika, kar zelo razburja javno mnenje...

Tudi sedanji cesar se je moral pokoriti svetim izročilom, čim je zasedel prestol. Ljudstvo ga nikoli ne vidi. Se ministri nimajo pravice cesarja nagovarjati pri vladnih sestankih. »Vladajoče božanstvo«, kakor imenujejo Japonci cesarja, je obsojeno na žalosten doživljenjski zapor. Ko se ob 6 zbudi in opravi predpisano obredno umivanje oz. molitev, obvesti o tem cesarico ter z njo vred gre v domače svetišče. Po ponovni molitvi odhaja k zajtrku in več ur čita domače in tuje dnevnike. Če naleti na neumljiv izraz ali neznan dogodek, pokliče takoj v Evropi izobraženega dnevnega poročevalca, ki mora takoj vse pojasniti. Nevednost bi ga stala službo. Večino ostalega dneva nameni Mikado čitanju zgodovinskih del ali naravoslovju. Ima lasten mali laboratorij, kjer raziskuje različne zemljepisne pojave, živalstvo in rastlinstvo. Proti večeru prinašajo ministri kupe aktov. Mikado jih podpiše, ne da bi se zanimal za vsebino, ker popolnoma zaupa svojim državnikom. Nato gre spat... Prihodnji dan se zopet ponavlja isto. Samo svečani obredi in pregledi vojske prekinjajo včasih to enolično življenje, a to se dogaja samo kakih desetkrat letno. Noben evropski vladar najbrž ne bi zavidal Mikada kljub njegovi neomejeni oblasti.

Ganljiva svečanost se je vršila te dni na javnem prostoru pred cerkvijo Sv. Marije v Vatikanskem mestu. Vse matere vatikanskega mesta so se po svečani službi božji zbrale s svojimi otročki pred cerkvijo, kjer jim je sivolasi kardinal Bisleti podelil blagoslov.

Mednarodni urad dela in katoliške organizacije

Ravnateljstvo Mednarodnega urada dela (BIT), ki je že doslej redno posvečalo v svojih letnih poročilih socialnemu delu katoliške Cerkve in katoliških organizacij veliko pozornost, je ob desetletnici svojega obstoja izdalo posebno knjigo »Deset let mednarodne delavske organizacije«. V tej zelo obširni knjigi ima tudi posebna poglavja o zvezah in odnosih do katoliških organizacij in do krščansko-socialnih strokovnih zvez.

Po razpravi o encikliki »Rerum novarum«, ki je odločujoča v smernicah katoliške socialne politike, se v spisu poroča o tem, kako je Mednarodni urad dela takoj po svoji ustanovitvi iskal stika in zveze z različnimi katoliškimi socialnimi pokreti, ki so izšli iz idej raznih papeških enciklik. Leta 1922 se je

MUD uradno udeležil zborovanja Socialnega tedna v Franciji; od leta 1928 dalje je MUD vedno povabljen na zborovanja Mednarodne katoliške akcije; obstojajo zveze s katoliško dijaško organizacijo »Pax Romana« in z Mednarodnim uradom katoliških časnikarjev. V mednarodnem odboru za nadzorovanje izseljenstva ima urad posebno dobre stike s katoliško organizacijo za varstvo deklet in sodeluje že od leta 1926 z dobrodelno »Caritas catholicac«.

Ze iz tega površnega pregleda se vidi, kako visoko ceni MUD, ki je sicer v rokah mednarodnih prostozidarskih lož, socialno delovanje katoliških organizacij. Dokazuje to nadalje, da so si tudi v Zenevi na jasnem, da si dela na teh področjih ni mogoče zamisliti brez intimnega sodelovanja katoliških krogov. Naj bi to spoznanje pomagalo čim večjemu vplivu katolištva v tej ženevski mednarodni organizaciji!

Pomanjkanje svečnikov med protestanti v Angliji

Ravnokar objavljena statistika anglikanske cerkve je med protestanti vzbudila mnogo skrbne pozornosti, ker dokazuje veliko pomanjkanje svečnikov. 1139 župnij je brez duhovnika. Duhovnikov anglikanske cerkve je danes 2308 manj kakor jih je bilo l. 1905. Duhovniških kandidatov je bilo samo 503, dočim se je v istem letu izpraznilo 650 mest.

Demonstracije gobavcev

Gobaveci v azilu v mestu Nagasaki v bližini Tokija so priredili demonstracije proti vladi. Kakih 500 gobavcev je odkorakalo po glavnih ulicah v mestu in tu so s svojimi trompetami, ki jih imajo zato, da opozarjajo zdrave na svojo bližino, priredili bučne demonstracije radi slabih razmer v svojem azilu. Govorili so ostro proti vladi. Sele po dolgem trudu se je združenim ognjegascem in policiji posrečilo, te nevarne bolnike spraviti nazaj v azil. Med prebivalstvom je vladala pa časa te nenavadne demonstracije strašna panika in zahtevajo vsi od vlade, da tem nesrečnem ugodi.

»Kaj je vaš podnajemnik?«

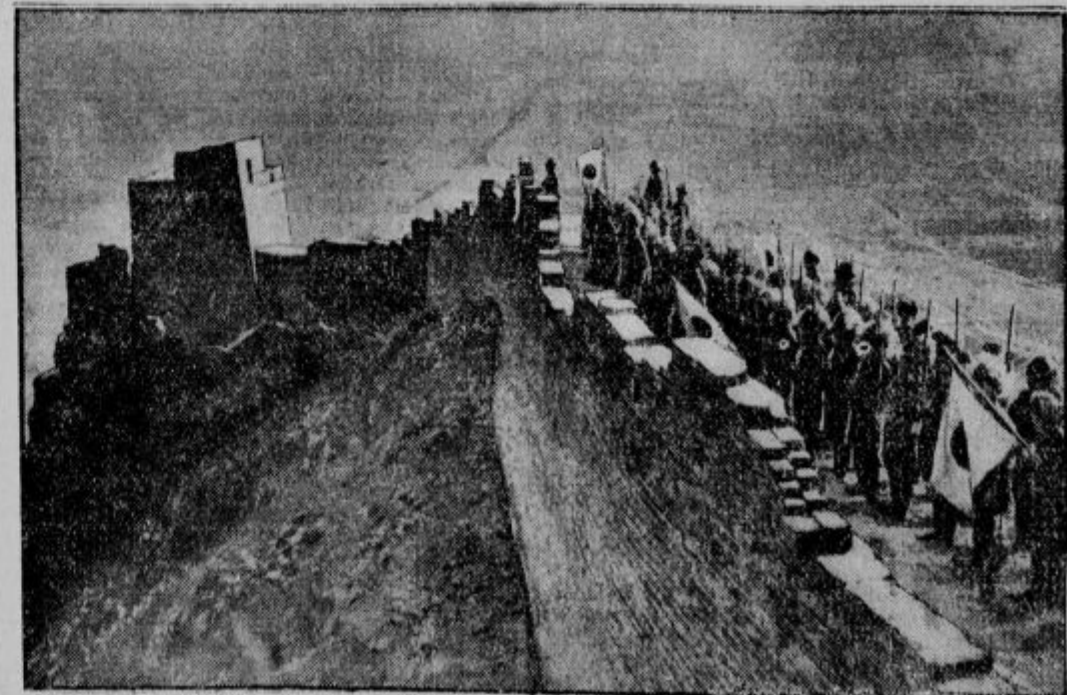
»Velik izumitelj.«

»Z«

»Vsak mesec iznajde nov izgovor, zakaj ne more plačati najemnine.«

Angleška kraljevska krona, ki predstavlja s svojimi 50 velikimi rubini, safirji in diamanti in tisočim briljantov ter 300 biserov neprecenljiv zaklad, je postala potrebna popravila. Nekatere zapone so popustile in zato so jo na kraljevo željo z največjimi varnostnimi pripravami prepeljali k dvorskemu zlatarskemu mojstru. Rodbina tega mojstra je že več stoletij v službi dvora za vsa zlatarska in juvelirska dela. V javnosti — posebno med praznovrtnimi ljudmi — je potreba popravila kraljevske krone vzbudila veliko pozornost in komentarje.

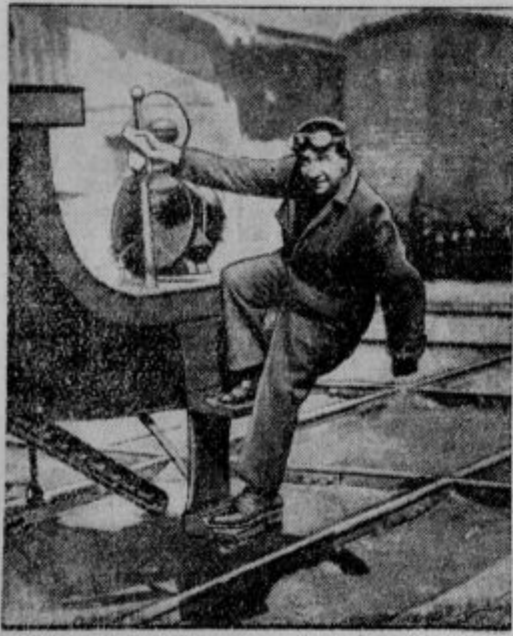
Japonske čete so prodrle do »velikega zidu«. Na svojem zmagovalnem pohodu v Mandžurijo so japonske čete prodrle do znamenitega »velikega zidu«, ki so ga v srednjem veku dali ob meji svoje države postaviti kitajski cesarji v obrambo pred sovražnimi in roparskimi vpadi. Pozneje so Kitajci podjarmili obširne pokrajine tudi izven tega obzidja, med drugim tudi Korejo, ki je že skora; dve desetletji v japonski oblasti, in Mandžurijo, ki so jo sedaj tudi že zasedli Japonci. Naše čitatelje opozarjamo na zemljepisno karto o teh pokrajinah, ki jo priobčimo v jutrajšnjem — nedeljskem »Slovenec« z zanimivim poročilom o poteku krvavih dogodkov na daljnem vzhodu.

Prva slika o strašni železniški nesreči pri Parizu. Kakor je »Slovenec« že poročal, se je pri mestu St. Juste-en-Chassée na progi Pariz—Amiens zgodila strahovita železniška nesreča. Brzovlak je trčil s tovrstnim vlakom. Razdejanje je bilo strašno in je bilo 13 potnikov mrtvih, mnogo več pa težko in lahko ranjenih.

Težke dolžnosti lekarnarjev

Sodišče v Rochefortu na Francoskem je sklevalo o odgovornosti 63 let starega lekarnarja Dumasa, ki je prodajal mamila brez zdravnikovega dovoljenja. Zadeva je izzvala splošno zanimanje, ker se je dogodila pod izrednimi okoliščinami in pravzaprav ne zasluži imena kupčije. Neki častnik kolonialnega afriškega polka je ponoči planil v lekarno in zahteval morfija, češ, da ne more spati. Dumas je hotel zavrniti obiskovalca, a ta je postal divji in z revolverjem v roki zahteval kar deset steklenic strupa. Lekarnar, ki se je bal za življenje, je naposled moral ustreči. Prihodnji dan so prepeljali častnika brez zavesti v bolnišnico, in je ugotovila preiskava ime lekarne, kjer je dobil mamilo. Dumas je odločno trdil, da ni kriv, a sodišče je priznalo, da ne bi smel lekarnar niti v življenjski nevarnosti izročiti žrtvi mamil novo zalogo strupa. Dumas je bil obsojen na denarno globo v znesku 100 frankov.

Trisvi vojvoda — strojevodja. Saragoški vojvoda, sorodnik bivše španske kraljeve rodbine, je sedaj po polomu španske monarhije stopil v službo kot strojevodja. Svoječas se je vojvoda tega izučil radi dolgočasnja in je vozil lokomotivo v zabavo, sedaj si s tem služi — svoj kruh.

Podrobnosti o Gandijevi aretaciji

Bombajski listi prinašajo podrobnosti Gandijeve aretacije dne 5. t. m. Avtomobil policijskega ravnatelja Wilsona se je ustavil pred revno pritlično hišico ob 3 ponoči. Gandi je trdno spal. Njegov sin je odprl vrata in šel zbuditi očeta. Gandi je prišel nekoliko trenutkov pozneje iz spalnice ven in se kakor vedno prijazno nasmehnil. Ni rekel ničesar, ker je bilo to v ponedeljek, dan, ki je namenjen molku. Molče je poslušal povelje o zaporu, ki so mu ga prečitali, in potem pismeno prosil pol ure časa za potne priprave, kar mu je bilo dovoljeno. Njegova žena je prinesla skledo z vodo. Gandi je opravil obredno umivanje in spisal dva ali tri poslovilna kratka pisma na svoje pristase. Zbrani rodbinski člani in pristaši so tiho ihteli. Zapeli so Gandijevo himno in mu poljubovali roke. Njegov sin Devadas je kleče ponavljal: »Oče! Dragi oče!« — Gospa Gandi je prosila za slovo: »Za božjo voljo, pazite na njegovo zdravje!« Wilson je odgovoril: »Bodite prepričani, gospa, da bomo poskrbeli za vse potrebno.« Gandi je vzel s seboj v ječo Macdonaldovo knjigo o »Nalogah socializma po vojni«. Ta izvod mu je podaril v Londonu avtor sam »v dokaz iskrenega spoštovanja (!)« kakor stoji na platnicah. V avtomobilu je izročil Gandi Wilsonu še listič s poročilom: »Naznanite, prosim, vašim rojakom, da nimam do njih nobenega sovraštva. Ljubezen je edino geslo, ki vodi moj boj.« V ječi je veselo pokimal staremu indskemu vojaku, ki bo stal pred njegovo celico kakor je bilo tudi pri zadnjem zaporu.

Bilanca svetovne vojne

Nedavno je izšla zanimiva knjiga: Razorožitev, predpogoj miru. V njej so našteje tudi vse grozote svetovne vojne in objavljeni so podatki, ki jih je zbral ameriški sociolog Boghart. Po teh podatkih izgleda bilanca svetovne vojne tako-le:

Ubityh vojakov 9.998.771; težko ranjenih 6.295.512; drugih ranjenecv 14.002.039; ubityh civilnih oseb (pri bombardiranju, letalskih napadih, ustreljenih radi vohunstva itd.) 13.000.000; vojnih žrti 9 milijonov, vojnih vdov 5 milijonov; brez strehe jih je ostalo 10 milijonov; materialne škode (stroški vojne, uničeni vojni material, topništvo in poškodovane ladje, porušene hiše in druge nepremičnine itd.) po Hooverjevem računu 400 milijard dolarjev ali približno 2250 milijard dinarjev.

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 1-4 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Pouk

Beseda samo 50 par

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast, koncesionarna. Prospekt št. 16 za stonj. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Absolventka

mešč. šole z malo maturo, išče službo v trgovini, pisarni ali kjerkoli. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 721.

Službo dobe

Beseda samo 50 par

Mesarskega vajenca poštenih staršev sprejememo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 739.

Pošteno dekle

samo iz Ljubljane sprejememo za predtiskanje žen. roč. del po 2 mesečni praksi v stalno zaposlenje. — Prestaviti se je osebno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 782.

Trgov. pomočnica

poštena, pridna in verna, mlajša moč, se sprejme s 1. februarjem v trgovino mešanega blaga. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 790.

Vajenec

pošten, priden, se takoj sprejme z vsi oskrbo. — Franc Jačar, tapetnik. — Sv. Petra nasip 29.

Pekovskega vajenca sprejme Gustav Jelenc v Pobrežju pri Mariboru, Nasipna ulica.

Kuharica

srednjih let, ki fino kuha, se išče za rodbino v Zagrebu. Ponudbe poslati ge. Maksi Mogan, Zagreb, Hatzova 18.

Denar

Beseda samo 50 par

Pletiljo

sprejem kot družabnico. Zadostuje kapital 5 tisoč Din. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Družabnica«.

Posojila

dobite na hipoteke ali poročila. — Ponudbe pod »Točna izvršitev« podružnici »Slovenca« v Mariboru. Znamke za odgovor.

Objave

Beseda samo 50 par

Generalno zastopstvo

za ameriške avtomobile znamke »Fisk-Air Flight Comp. Chicopee Falls Mass U. S. A. se odda za vsako banovino. Oni, ki razpolagajo s kavcijo in so v tej ali slični stroki zaposleni, naj pošljejo svoje ponudbe na — ing. Aleksander Weltmann — Novi sad.

Izjava!

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za katerekoli dolgov, ki bi jih naredila moja žena Ivana Ocvirk na moje ime. — Anton Ocvirk, Celje, Za Kresijo št. 20.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Mesarija

bi se dala obnoviti na prometnem kraju. Resni interesi se oglašajo pri Vilar I., Dob pri Domžalah.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Stanovanje

3 sob, kopalnice in priključni isče obitelji dveh oseb. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 753.

Sostanovalec (-ko)

sprejem z vso oskrbo. Florijanska ulica 19/II.

Stanovanje

dvosobno, zelo lepo, blizu tramvaja, takoj poceni oddam. Naslov pove upr. »Slovenca« pod št. 816.

Stanovanje

dveh sob in kuhinje s priključniki se takoj odda. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 846.

Posestva

Beseda samo 50 par

Stavbne parcele

ugodno napredaj pod Rožnikom. — Naslov pove uprava »Sl.« pod št. 603.

Parcela ob Savi

pri črnuškem mostu, veliko 2200 m², prodam. — Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Mivkasta zemlja« št. 817.

Hiša

dvostanovniška, z lepim vrtom v Rožni dolini — ugodno napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 811.

Trgovine, gostilne

v Prekmurju, prometno, proda za 90.000 Din Posredovalnica, Maribor — Sodna ulica 30.

Mesarijo-gostilno

pri cerkvi in samostanu proda za 125.000 Din Posredovalnica v Mariboru, Sodna ulica 30.

Posestva, hiše

od 30.000 Din dalje, pekarije, žage, mline, trgovine, graščine prodaja Posredovalnica v Mariboru, Sodna ulica 30.

Kupimo

Beseda samo 50 par

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Hlode

smreka, jelka, hrast, kupi vsako množino, debele od 25 cm naprej, 4 ali 8 m dolge, franko vagon Skofljica. Ponudbe in ceno na Fran Martinc, parna žaga, Skofljica.

Mizarska podjetja!

Kupim masivno pohištvo za 1—2 sobi, za plačilo nudim suh žagan hrastov les. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kupčija« št. 814.

Prodamo

Beseda samo 50 par

Šivalni stroj

navaden, prodam za majhen denar. Zibertova 28, pritličje desno.

Perutinarstvo

Amalije Lottspeich v Rimskih Toplicah proda poceni čisto pasmo kokoši Rhodeländer, amerik. Leghorn in Khaki-Campbell race, priznane najboljša vrsta jajčaric. Mnogo priznanj na razstavah!

Čevlji na obroke

»TEMPO«, Salendrova 6 (pri kraju Gosposke levo)

Lanene tropine

prvovrstne kakovosti, 37-38%, mlete, po 195 Din za 100 kg inkl. vreče, kupite do konca januarja t. l. v tovarni olja Hrovat & Komp., Ljubljana.

Bukove deske

suhe 20—100 mm debele paralel 30 m² napredaj na parni žagi Fran Martinc, Skofljica.

Čevljarji!

Singer levoročni (links-arm) malo rabljen poceni prodam. Zibertova ul. 28, pritl. desno.

Pisalni stroj

Ideal, novejši model, poceni napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 840.

Obrt

Pozor!

Konjsko meso brez kosti, se dobi po 2—3 Din, prekajeno 6 Din za kg. — »Braunsvajgarce« in klobase Din 6. Maribor, Mesarska ulica 5.

Oves in koruzo

kupite najceneje pri tržku A. VOLK, LJUBLJANA. Veletrgovina z blatom. Recljeva cesta 24.

PREJE
240

SEDAJ
192:-

TIVAR
DOMAČI IZDELEK

VSE OBLEKE
NAŠIH PRODAJALN
DO 6 FEBRUARJA
ZA 20% CENEJE!

Razglas o licitaciji

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje za dobavo granitnega materiala za tlakovanje mestnih ulic v Mariboru

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 25. februarja 1932 ob 11 dopoldne

v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru, Franciskanska ul. 8/I. Pojasnila in ponudbeni pripomočki so proti plačilu napravni stroškov na razpolago med uradnimi urami istotam.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša za posamezne enice:

- Einspielerjeva ulica, dovozna cesta na glavni tovorni kolodvor in prvi del Aleksandrove ceste Din 1.731.360,06.
- Drugi del Aleksandrove ceste in Vetrinjska ulica Din 668.925,16.
- Sodna ulica Din 425.386,97.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v Službenih Novinah, Službenem listu kraljeve banske uprave dravske banovine in na razglasni deski mestnega načelstva v Mariboru.

Mestno načelstvo mariborsko.

Maribor, dne 19. januarja 1932.

Mestni načelnik: Golouh.

Razglas o licitaciji

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje za izvršitev tlakovanja mestnih ulic v Mariboru

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 25. februarja 1932 ob 11 dopoldne

v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru, Franciskanska ul. 8/I. Pojasnila in ponudbeni pripomočki so proti plačilu napravni stroškov na razpolago med uradnimi urami istotam.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša za posamezne enice:

1. Einspielerjeva ulica, dovozna cesta na glavni tovorni kolodvor in prvi del Aleksandrove ceste Din 837.883,74.
2. Kanalizacija Aleksandrove ceste Din 436.370,92.
3. Sodna ulica Din 238.109,76.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v Službenih Novinah, Službenem listu kraljeve banske uprave dravske banovine in na razglasni deski mestnega načelstva v Mariboru.

Mestno načelstvo mariborsko.

Maribor, dne 19. januarja 1932.

Mestni načelnik: Golouh.

Brez posebnega naznanila

Vsegamogočnemu je dopadlo, da je našega ljubega soproga, oz. dobrega očeta, starega očeta, svaka in strica, gospoda

Valentina Weberia

nadučitelja v pok. in častnega občana obč. Zabukovje

dne 22. jan., po kratki mučni bolezni, previdenega s tolažili sv. vere, v 77. letu svoje dobe za vedno odpoklical.

Pogreb blagopokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 24. jan. ob 15 iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala 25. januarja ob 7 zj. v stolni in mestni župni cerkvi.

Maribor, dne 22. januarja 1932.

Zalujoče rodbine Weber in Lorber.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Naj pa pridejo, ne bo nam treba k njim!
»Spočiti jih sprejememo, da bo veselje!
»Volkovom veselje, da se jim lep čas ne bo skominalo po naših čredah!
Iz šotora sta prišla kralj in Laso.
»Živel kralj!« je zaorilo med vojsko.
»Nad Rimljane, nad Rimljane!« je kakor grmelo.
»Pojdemo!« je zaklical kralj rezko in odločno, ko da se je oglašil sam Heso, in velel, naj še kratek čas mirno strpijo.
Vojska se je umirila, zakaj vsi velmožje so se približali kralju in imeli z njim pod hrastom še zadnji posvet, ki ni trajal dolgo in se je končal prej nego so vojniki nestrno pričakovali.
Kralj je nato poveljeval.
Gale, kolikor jih je bilo še ostalo, je odposlal na skrajne zapadne obronke Karusadija, Karnom in Istrom je pa ukazal, naj zasedejo gričevje, ki se vleče nad timavsko cesto, in še rebri, ki zaslanjajo Tergeste. Sam si je pridržal izbrane čete, s katerimi je mislil udreti z višin kakor plaz proti obali in spotjo uničiti rimski tabor.
V taborišču je ostala samo močna straža in četa, ki naj bi skrbela za prehrano, ako bi morala vojska ostati delj časa na določenih postojankah in oprezovati in čakati ugodne prilike.
Odeti v medvedje, volčje in risje kože, so Karni in Istri izginili v lesu in prišli in priplezali res kakor

medvedje, volčje in risi na grebene in pobočja, odkoder so s sekirami, meči, kijl, kopji, loki in pračami v rokah in nekateri še z noži v ustih opazovali Rimljane in sledili slehernemu gibu njihove vojske. Nič jim ni ušlo, nič jim ni ostalo prikrito, karkoli se je zgodilo tam doli pod njimi ob Timavu, na obali in na morju.
»Veliko jih je!
»Veliko, a ne čutijo se močne. Utrjujejo se.«
»Malo jim bo pomagal nasip, ko se zaženemo nanje!
»Glej, kako življenje doli ob morju!
»Kakor ob naših sejmihi!
»O, naj le nakupijo in nanosijo v tabor, ne bo treba nam iskati in čakati naših, ko ga zavzamemo!
»Izplačali se bomo, izplačali!
»To bodo gledali trgovci, ki so pripluli iz tujih dežel, ko bodo videli, kako ceno pridemo do njihovega blaga!
»Kar udarili bi, škoda odlašati!
»Res, zdi se, da nas ne bodo iskali, dokler ne bodo utrdili vseh svojih postojank!
»Zastražili so se pa dobro!
»Jim ne bo pomagal! Ko nepričakovano navalimo, jih posekamo, da ne bodo imeli niti časa golsniti!
Bojeviti so bili Karni, bojeviti Istri; od trenutka do trenutka, od besede do besede jim je rastel pogum, oči so jim žarele in nestrno so čakali, kdaj se odloči kralj, da bi se zagnali nizdol kakor plaz, ki se utrja v gori in pokonča in opustoši vse, kar mu je na poti.
Tudi kralj Epulo je opazoval Rimljane in ko je videl pred taboriščem le šibke posadke, sejmišče pa neutrujeno in napolnjeno samo s takimi, ki so

trgovali med taborom in morjem, ko da ni nikake nevarnosti, je bil zadovoljen, ker je mogel sklepati, da sovražnik ne sluti, kako blizu za hrbotom ga čaka nevarnost. Prav tako je bil zadovoljen, ko je poslušal in videl, kako njegova vojska veruje v svojo moč in je ni pogled na sovražnika prav nič zbežal, pač pa ji vzbudil še večji pogum, nego ga je imela v taborišču.
Bilo je že pozno popoldne in da se ne bi borili v temi, ker bi se boj utegnil zavleči v pozno noč, se je kralj odločil, da počaka ranega jutra.
Poslal je sla od oddelka do oddelka.
»Jutri s prvim svitom udarimo!
Zavriskale bi čete, a so se premagale. Samo a veselo besedo so pokazali, kako so zadovoljni, da jim ne bo treba več čakati in od daleč oprezati ter puščati sovražnika, da se v njihovi zemlji nemoteno utrjuje, kakor bi bil doma.
Tiho se je poslovilo solnce. Videli so, kako je krvavo zalesketalo preko morja, kako so ugasnili nje govi prameni v lesu, kakor bi jih vskavala debela, ki so se še pravkar svetila v rumeni svetlobi kakor zlati stebri v bajnem svetlišču. In že je legel mrak nad lesove in šelestelo je v njih, kakor bi oživel nevidni duhovi, da bi nemoteno zarajali v lepo po mladno noč ob blesku prijaznih zvezd, ki so se začele užigati v temni sinjini neba.
Epulove čete niso počivale. V skritih globelih so kurili vojniki ognje, sedeli okoli njih in se pripravljali na boj, ostrež in bruseč meče, sekire in kopja in sulice, ki se jim niso zdele še dovolj nabrušene in priostrene. Tudi kije jim je bilo kar nenadoma premalo in pasti je moralo še nekatero drevo, da so ga obsekali in obtesali v grozno orožje. Tako je minila noč in začelo se je zoriti.